

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 176g/2023

privind excepția de neconstituționalitate a
articolului 291¹ alin. (2) lit. a) din Codul de procedură penală
(*posibilitatea finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului doar în
cazul în care este acuzat de comiterea unei infracțiuni grave, deosebit de
grave sau excepțional de grave*)

CHIȘINĂU

31 octombrie 2023

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Nicolae ROȘCA, *Președinte*,
dnei Domnica MANOLE,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Marcel Lupu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 10 iulie 2023,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 31 octombrie 2023, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 291¹ alin. (2) lit. a) din Codul de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122-XV din 14 martie 2003, ridicată de dl avocat Radu Dumneanu, în interesele dlui Dumitru Chicu, parte în dosarul nr. 10-916/2023, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna judecător Elisaveta Buzu de la Judecătoria Chișinău pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Printr-o ordonanță din 21 mai 2020, dl Dumitru Chicu a fost pus sub învinuire pentru comiterea infracțiunilor prevăzute la articolele 335 alin. (1) și 361 alin. (1) din Codul penal. Aceste articole stabilesc răspunderea pentru abuzul de serviciu în sectorul privat și confecționarea, deținerea, vânzarea sau folosirea documentelor oficiale, a imprimatelor, ștampilelor sau sigiliilor false.

4. La 19 aprilie 2022, dat fiind faptul că nu se cunoștea locul aflării învinuitului, urmărirea penală a fost suspendată până la stabilirea locului aflării sale.

5. La 16 februarie 2023, la Procuratura municipiului Chișinău a fost înregistrată o cerere formulată de dl Dumitru Chicu, prin care acesta solicită anularea suspendării urmăririi penale și dispunerea finalizării urmăririi penale în lipsa învinuitului, în condițiile articolului 291¹ din Codul de procedură penală.

6. La 28 februarie 2022, procurorul de caz i-a răspuns dlui Radu Dumneanu, apărătorul dlui Dumitru Chicu, că nu poate da curs cererii menționate. Procurorul a menționat că, potrivit articolului 291¹ alin. (2) lit.

a) din Codul de procedură penală, una din condițiile în care poate avea loc finalizarea urmăririi penale în lipsa învinuitului care se sustrage de la urmărirea penală sau al cărui loc al aflării nu este stabilit în urma investigațiilor este ca acesta să fie acuzat de comiterea unei sau mai multor infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave. De altfel, infracțiunile de care este învinuit dl Dumitru Chicu fac parte din categoria celor mai puțin grave.

7. Apărătorul a contestat acest răspuns la procurorul ierarhic superior. Astfel, printr-o ordonanță din 4 aprilie 2023, șeful Procuraturii municipiului Chișinău a emis o ordonanță prin care i-a respins plângerea apărătorului, reiterând argumentele din răspunsul procurorului de caz.

8. La 28 aprilie 2023, apărătorul a contestat ordonanța din 4 aprilie 2023 la judecătorul de instrucție. În cadrul ședinței de judecată, apărătorul a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 291¹ alin. (2) lit. a) din Codul de procedură penală.

9. Printr-o încheiere din 22 iunie 2023, Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

10. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreădi accesul la justiție.”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

11. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 291¹

Finalizarea urmăririi penale în lipsa învinuitului

„(1) În cazul în care învinuitul se sustrage de la urmărirea penală sau locul aflării lui nu este stabilit în urma investigațiilor de căutare ori nu a fost posibilă înaintarea acuzării în conformitate cu prevederile art. 282¹, procurorul, prin ordonanță motivată, din oficiu sau la solicitarea organului de urmărire penală, dispune finalizarea urmăririi penale în lipsa învinuitului, cu informarea apărătorului ales sau a avocatului care acordă asistență juridică garantată de stat, și înaintează un demers judecătorului de instrucție prin care solicită acordul pentru finalizarea urmăririi penale.

(2) Finalizarea urmăririi penale în lipsa învinuitului are loc dacă sunt întrunite cumulativ următoarele condiții:

a) **în privința persoanei a fost emisă o ordonanță de punere sub învinuire pentru comiterea unei sau mai multor infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave potrivit Codului penal;**

b) învinuitul se sustrage de la urmărirea penală sau locul aflării lui nu este stabilit și nu a fost posibilă asigurarea prezenței acestuia în fața organului de urmărire penală;

c) în privința învinuitului au fost dispuse investigații de căutare;

d) persoana pusă sub învinuire nu este minoră.

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

12. Articolul 291¹ alin. (2) din Codul de procedură penală stabilește condițiile în care poate avea loc finalizarea urmăririi penale în lipsa învinuitului. Potrivit literei a) din norma menționată, finalizarea urmăririi penale în lipsa învinuitului are loc dacă în privința persoanei a fost emisă o ordonanță de punere sub învinuire pentru comiterea unei sau mai multor infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave potrivit Codului penal.

13. În opinia autorului excepției de neconstituționalitate, articolul 291¹ alin. (2) lit. a) din Codul de procedură penală contravine articolelor 20 și 54 din Constituție. În motivarea excepției, autorul a făcut trimitere la Hotărârea Curții Constituționale nr. 3 din 24 ianuarie 2023, prin care a fost declarat neconstituțional textul „examinării unor cauze privitor la săvârșirea unor infracțiuni ușoare” din articolul 321 alin. (2) pct. 3) din Codul de procedură penală.

Aprecierea Curții

15. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

16. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

17. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de apărător. Astfel, Curtea constată că sesizarea este formulată de un subiect cărui i s-a conferit acest drept pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

18. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă articolul 291¹ alin. (2) lit. a) din Codul de procedură penală. Curtea constată că aceste prevederi au făcut obiectul unei sesizări la Curtea Constituțională (a se vedea DCC nr. 138 din 29 septembrie 2022). De principiu, această situație nu poate să constituie un impediment pentru a solicita controlul de constituționalitate al unor prevederi din perspectiva altor critici de neconstituționalitate. În asemenea cazuri, Curtea trebuie să verifice dacă sesizarea conține argumente noi sau dacă există circumstanțe de ordin general care să justifice o altă soluție privind admisibilitatea (a se vedea DCC nr. 42 din 1 aprilie 2021, § 18).

19. Curtea a stabilit în jurisprudența sa, ca o condiție de admisibilitate a sesizării privind excepția de neconstituționalitate, și faptul că prevederile contestate trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei (HCC nr. 2 din 9 februarie 2016, punctul 1 din dispozitiv).

20. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză în care apărătorul a contestat la judecătorul de instrucție o ordonanță prin care procurorul a refuzat cererea învinutului de a-i fi finalizată urmărirea penală în lipsa sa. Având în vedere că ordonanța are la bază prevederile contestate, Curtea admite că instanța de judecată le-ar putea aplica la soluționarea cauzei.

21. Autorul excepției afirmă caracterul contradictoriu al articolului 291¹ alin. (2) lit. a) din Codul de procedură penală cu articolele 20 și 54 din Constituție, citând mai multe paragrafe din Hotărârea Curții Constituționale nr. 3 din 24 ianuarie 2023. Prin urmare, Curtea va verifica aplicabilitatea raționamentelor din Hotărârea citată în prezenta cauză.

22. Curtea constată că obiectul Hotărârii nr. 3 din 24 ianuarie 2023 viza excepțiile de la regula potrivit căreia judecarea cauzei în primă instanță și în apel are loc cu participarea inculpatului. **Curtea a observat că o persoană care nu se sustrage de la judecarea cauzei**, care nu se află în arest, care este acuzată de o infracțiune din afara categoriei celor ușoare și care a luat cunoștință de învinuire înainte ca dosarul să-i fie trimis în judecată nu se încadra în nicio excepție de la regula judecării cauzei în prezența inculpatului, chiar dacă existau motive care i-ar justifica absența. Hotărârea a avut în vedere situația unor persoane care, din motive obiective (e.g. vârsta înaintată sau starea de sănătate), nu se puteau prezenta la

proces, însă doreau ca procesul lor să se desfășoare. Aplicând normele contestate, instanța de judecată trebuia să amâne judecarea cauzei la nesfârșit, pentru că situația lor nu se încadra în nicio excepție de la regula participării inculpatului la ședință. Curtea a notat că, pentru persoanele în discuție, o astfel de soluție echivala cu o negare a dreptului la un proces echitabil, desfășurat într-un termen rezonabil. Aducerea lor forțată nu remedia problema, ci, dimpotrivă, o agrava, pentru că le putea leza drepturile acestor persoane la respectarea demnității sau a sănătății (a se vedea §§ 45-47, 52 din Hotărâre).

23. Spre deosebire de obiectul cauzei care a stat la baza Hotărârii nr. 3 din 24 ianuarie 2023, prezenta sesizare pune în discuție condițiile în care poate avea loc finalizarea urmăririi penale în lipsa învinutului. Autorul contestă condiția potrivit căreia finalizarea urmăririi penale în lipsa învinutului are loc dacă în privința persoanei a fost emisă o ordonanță de punere sub învinuire pentru comiterea unei sau mai multor infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave, potrivit Codului penal. Totuși, Curtea subliniază că mecanismul finalizării urmăririi penale și al trimiterii în judecată în lipsa învinutului **este aplicabil doar în situațiile în care învinutul se sustrage de la urmărirea penală, locul aflării lui nu este stabilit în urma investigațiilor** sau nu a fost posibilă înaintarea acuzării prin intermediul comisiei rogatorii atunci când este cunoscut locul aflării învinutului peste hotare (a se vedea articolele 282¹ și 291¹ alineatele (1) și (2) literele b) și c) din Codul de procedură penală).

24. În acest sens, Curtea observă o diferență între obiectul Hotărârii nr. 3 din 24 ianuarie 2023 și obiectul prezentei sesizări, iar autorul excepției nu a motivat aplicabilitatea raționamentelor din hotărârea menționată în raport cu prevederile contestate. Având în vedere că autorul a citat texte dintr-o hotărâre a Curții fără să prezinte argumente care ar fundamenta pretinsa relație de contrarietate a dispozițiilor legale criticate cu normele constituționale invocate, Curtea nu poate identifica în mod rezonabil nicio critică de neconstituționalitate. În situații similare, Curtea a respins ca inadmisibile sesizările formulate astfel, precizând că simpla trimitere la un text din Constituție, fără explicarea pretensei neconformități cu acesta a prevederilor legale contestate, nu echivalează cu un argument (a se vedea DCC nr. 50 din 2 mai 2023, § 22). Curtea a subliniat că nu-l poate substitui pe autorul excepției în invocarea argumentelor de neconstituționalitate (DCC nr. 52 din 4 mai 2023, § 27).

25. Pe baza celor menționate mai sus, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 291¹ alin. (2) lit. a) din Codul de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122-XV din 14 martie 2003, ridicată de dl avocat Radu Dumneanu, în interesele dlui Dumitru Chicu, parte în dosarul nr. 10-916/2023, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Nicolae ROȘCA

*Chișinău, 31 octombrie 2023
DCC nr. 144
Dosarul nr. 176g/2023*